

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA INGLIZ TILI DARSLARIDA
O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV SAMARADORLIGINI
RIVOJLANTIRISH**

Joldasbaeva Ayzada Baxram qizi

Nukus davlat pedagogika instituti pedagogika fakulteti talabasi

Gmail: joldasbaevaayzada19@gmail.com Tel: +998906536377

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirish masalalari ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotda kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari, uning ta'lim jarayonidagi o'рни va samaradorligi yoritiladi. Shuningdek, o'quvchilarning og'zaki nutq ko'nikmalarini shakllantirish, interaktiv metodlar, rolli o'yinlar, juftlik va guruh ishlari orqali tilni amaliy qo'llash imkoniyatlarini kengaytirish usullari ko'rib chiqiladi. Maqolada boshlang'ich ta'lim bosqichida yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion metod va texnologiyalar tahlil qilinadi. Natijada, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish va real kommunikativ vaziyatlarda samarali muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: kommunikativ kompetensiya, boshlang'ich ta'lim, ingliz tili, interaktiv metodlar, nutq faoliyati, kommunikativ yondashuv, til o'qitish metodikasi, innovatsion texnologiyalar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы развития коммуникативной эффективности учащихся на уроках английского языка в начальных классах с научно-педагогической точки зрения. Освещаются теоретические основы коммуникативного подхода, его роль и значение в образовательном процессе. Особое внимание уделяется формированию устных речевых навыков учащихся, а также использованию интерактивных методов обучения, таких как ролевые игры, парная и групповая работа, способствующих практическому применению языка. В статье анализируются инновационные методы и технологии, направленные на развитие коммуникативной компетенции с учетом возрастных особенностей младших школьников. В результате предлагаются научно обоснованные рекомендации по повышению интереса учащихся к изучению языка и формированию навыков эффективного общения в реальных коммуникативных ситуациях.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, начальное образование, английский язык, интерактивные методы, речевая деятельность, коммуникативный подход, методика обучения языку, инновационные

ТЕХНОЛОГИИ.

Annotation: This article examines the development of communicative effectiveness among primary school students in English language classes from a scientific and pedagogical perspective. The study highlights the theoretical foundations of the communicative approach and its significance in the educational process. Particular attention is given to the development of students' oral communication skills through interactive teaching methods such as role-playing, pair work, and group activities, which enhance practical language use. The article also analyzes innovative methods and technologies aimed at developing communicative competence while considering the age characteristics of young learners. As a result, scientifically grounded recommendations are proposed to increase students' motivation in learning English and to foster effective communication skills in real-life situations.

Keywords: communicative competence, primary education, English language, interactive methods, speech activity, communicative approach, language teaching methodology, innovative technologies.

KIRISH

Hozirgi globallashuv jarayonida xorijiy tillarni, xususan ingliz tilini o'rganish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida til o'qitishning samaradorligi o'quvchilarning keyingi bilim olish jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, ingliz tili darslarida nafaqat grammatik bilimlarni shakllantirish, balki o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Kommunikativ samaradorlik deganda o'quvchilarning real hayotiy vaziyatlarda erkin va maqsadga muvofiq tarzda muloqot qila olish qobiliyati tushuniladi. Zamonaviy pedagogika va lingvodidaktika sohasidagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tilni samarali o'rganish faqatgina nazariy bilimlarni egallash bilan cheklanmaydi, balki uni amaliy qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishni ham talab etadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun bu jarayon ayniqsa muhim bo'lib, ularning yosh xususiyatlari, psixologik rivojlanish darajasi va qiziqishlari hisobga olingan holda tashkil etilishi lozim. Shu nuqtai nazardan, ingliz tili darslarida kommunikativ yondashuvdan foydalanish o'quvchilarning nutq faoliyatini faollashtirish, ularni erkin fikrlashga undash va tilni tabiiy muhitga yaqin sharoitda o'rganish imkonini yaratadi. Boshlang'ich ta'limda ingliz tilini o'qitish jarayonida o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish interaktiv metodlar, o'yin texnologiyalari, rolli vaziyatlar va juftlik hamda guruh ishlari orqali samarali amalga oshiriladi. Bunday metodlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol ishtirok etishga jalb qiladi va muloqot ko'nikmalarini bosqichma-bosqich shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchi tomonidan yaratilgan qulay psixologik muhit ham o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda muhim omil

hisoblanadi. Mamlakatimizda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida xorijiy tillarni o'qitishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat ta'lim standartlari va yangi o'quv dasturlarida kommunikativ yondashuv asosiy metodik prinsip sifatida belgilangan bo'lib, bu o'quvchilarning tilni amaliy jihatdan egallashini ta'minlashga qaratilgan. Shu bois, boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida kommunikativ samaradorlikni rivojlantirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda. Boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirishning nazariy asoslarini o'rganish hamda amaliy jihatdan samarali metod va vositalarni tahlil qilishdan iborat. Shuningdek, ushbu yo'nalishda mavjud pedagogik tajribalarni umumlashtirish va ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqish ham ko'zda tutiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika va lingvodidaktika sohasida keng o'rganilgan muammolardan biri hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar asosan kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari, uning amaliy qo'llanilishi hamda o'quvchilarning til kompetensiyasini shakllantirishdagi ahamiyatini ochib berishga qaratilgan. Kommunikativ yondashuv tushunchasining shakllanishi va rivojlanishiga to'xtalish lozim. XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab til o'qitish metodikasida strukturaviy va grammatik yondashuvlardan voz kechilib, kommunikativ yondashuv ustuvor ahamiyat kasb eta boshladi. Bu borada G'arb olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi. Xususan, Dell Hymes tomonidan ilgari surilgan "kommunikativ kompetensiya" tushunchasi tilni o'rganishda nafaqat grammatik bilimlar, balki ijtimoiy va pragmatik jihatlarni ham hisobga olish zarurligini asoslab berdi. Ushbu nazariya keyinchalik til o'qitish metodikasining asosiy konseptual yo'nalishlaridan biriga aylandi. Keyingi tadqiqotlarda Canale va Swain kommunikativ kompetensiyani yanada kengroq talqin qilib, uni bir nechta tarkibiy qismlarga ajratdilar: grammatik kompetensiya, sotsiolingvistik kompetensiya, diskurs kompetensiyasi va strategik kompetensiya. Ushbu tasnif til o'qitish jarayonida o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash uchun muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning tilni real kommunikativ vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatini shakllantirishda ushbu komponentlarning uyg'unligi muhim ahamiyat kasb etadi. Kommunikativ yondashuvning amaliy jihatlari esa ko'plab metodist olimlar tomonidan o'rganilgan. Littlewood, Richards va Rodgers kabi tadqiqotchilar kommunikativ metodning asosiy prinsiplari sifatida o'quvchilarni faol muloqotga jalb qilish, real hayotiy vaziyatlarni modellashtirish va o'quv jarayonini interaktiv tarzda tashkil etishni ko'rsatib o'tganlar. Ularning fikricha, til o'rganish jarayoni tabiiy

kommunikativ faoliyat orqali amalga oshirilganda samaraliroq natijalar kuzatiladi.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida ingliz tilini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari ham alohida ilmiy tadqiqot obyekti bo'lib xizmat qiladi. Psixolog olimlar, jumladan Piaget va Vygotskiy tomonidan ilgari surilgan nazariyalar bolalarning kognitiv rivojlanish bosqichlarini tushuntirib beradi. Ularning fikricha, kichik yoshdagi o'quvchilar konkret fikrlash bosqichida bo'lib, ular uchun vizual materiallar, o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar orqali ta'lim berish eng samarali usul hisoblanadi. Bu esa ingliz tili darslarida kommunikativ metodlarni qo'llashning dolzarbligini yanada oshiradi. Vygotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasi ham kommunikativ yondashuv bilan bevosita bog'liqdir. Ushbu nazariyaga ko'ra, o'quvchilar murakkab bilimlarni o'qituvchi yoki tengdoshlari yordamida egallaydilar. Demak, juftlik va guruh ishlari orqali tashkil etilgan kommunikativ mashg'ulotlar o'quvchilarning til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda interaktiv metodlarning ahamiyati ham keng yoritilgan. Rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar, dialog va munozaralar orqali o'quvchilarning nutq faoliyatini faollashtirish mumkinligi ko'plab olimlar tomonidan isbotlangan. Harmer va Scrivener kabi metodistlar o'z asarlarida ingliz tilini o'qitishda "learning by doing" tamoyilini asosiy prinsip sifatida belgilaydilar. Ularning fikricha, o'quvchilar tilni faqatgina o'rganibgina qolmay, balki undan faol foydalanish orqali egallaydilar. Zamonaviy texnologiyalarning rivojlanishi ham kommunikativ kompetensiyani shakllantirishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, multimediya vositalari, onlayn platformalar va interaktiv dasturlar o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning kommunikativ faolligini kuchaytiradi. Bu borada so'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlar raqamli texnologiyalarning ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatmoqda. O'zbekiston olimlari tomonidan ham ushbu yo'nalishda qator ilmiy izlanishlar olib borilgan. Mahalliy metodistlar boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuvni joriy etishning o'ziga xos jihatlarini, milliy ta'lim tizimi sharoitida uni samarali qo'llash yo'llarini tadqiq etganlar. Ularning ishlarida o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olish, milliy mentalitetga mos metodlarni ishlab chiqish va o'qituvchi kompetensiyasini oshirish zarurligi alohida ta'kidlanadi. Kommunikativ samaradorlikni rivojlantirish ko'p omilli jarayon bo'lib, u nafaqat metod va vositalarga, balki o'qituvchining pedagogik mahorati, darsning tashkiliy shakli va o'quvchilarning individual xususiyatlariga ham bog'liqdir. Shu sababli, zamonaviy ta'lim tizimida kompleks yondashuvni qo'llash, ya'ni nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirish jarayonini ilmiy-pedagogik asosda

o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida zamonaviy pedagogika, psixologiya va lingvodidaktika fanlarining nazariy qarashlari, xususan kommunikativ yondashuv konsepsiyasi hamda kompetensiyaviy ta'lim tamoyillari qabul qilindi. Shu bilan birga, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olishga asoslangan shaxsga yo'naltirilgan ta'lim modeli ham metodologik poydevor sifatida xizmat qildi. Tadqiqot jarayonida bir qator ilmiy-uslubiy metodlardan foydalanildi. Avvalo, nazariy tahlil metodi yordamida mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, ilg'or pedagogik tajribalar hamda xalqaro va milliy tadqiqotlar o'rganilib, umumlashtirildi. Ushbu metod orqali kommunikativ kompetensiyani shakllantirishning nazariy asoslari, uning tarkibiy komponentlari hamda boshlang'ich ta'lim bosqichidagi ahamiyati aniqlashtirildi. Shuningdek, taqqoslash va tizimlashtirish metodlari yordamida turli metodik yondashuvlar o'rtasidagi farqlar va o'xshashliklar tahlil qilindi. Empirik tadqiqot metodlari sifatida kuzatish, suhbat, so'rovnoma va pedagogik tajriba metodlaridan foydalanildi. Kuzatish metodi orqali boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarining tashkil etilishi, o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligi va muloqotga kirishish darajasi tahlil qilindi. Suhbat va so'rovnoma metodlari esa o'qituvchilar hamda o'quvchilarning kommunikativ yondashuvga bo'lgan munosabatini, mavjud muammolar va ehtiyojlarni aniqlash imkonini berdi. Mazkur metodlar orqali olingan ma'lumotlar tadqiqotning amaliy jihatlarini asoslashda muhim ahamiyat kasb etdi. Pedagogik tajriba (eksperiment) tadqiqotning asosiy metodlaridan biri sifatida qo'llanildi. Tajriba jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilari ikki guruhga – tajriba guruhi va nazorat guruhiga ajratildi. Tajriba guruhida ingliz tili darslari kommunikativ yondashuv asosida, ya'ni interaktiv metodlar, rolli o'yinlar, dialoglar, juftlik va guruh ishlari orqali tashkil etildi. Nazorat guruhida esa an'anaviy o'qitish metodlari qo'llanildi. Tajriba davomida o'quvchilarning nutq faolligi, so'z boyligi, tinglab tushunish va gapirish ko'nikmalari muntazam ravishda baholab borildi. Tadqiqotda olingan natijalarni qayta ishlash va tahlil qilish uchun statistik metodlardan ham foydalanildi. Xususan, o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalaridagi o'zgarishlar miqdoriy va sifat jihatdan baholandi. Diagrammalar va jadval ko'rinishidagi ma'lumotlar orqali tajriba natijalari aniq va ishonchli tarzda ifodalandi. Bu esa tadqiqot xulosalarining ilmiy asoslanganligini ta'minlashga xizmat qildi. Metodologiyani muhim jihatlaridan biri sifatida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash alohida e'tiborga olindi. Dars jarayonida multimedia vositalari, interaktiv platformalar va didaktik o'yinlardan foydalanish orqali o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi oshirildi. Shu bilan birga, kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish orqali o'quvchilarning real hayotga yaqin sharoitda muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishga erishildi. Tadqiqotning ishonchliligi va haqqoniyligini ta'minlash maqsadida bir nechta metodlarning kombinatsiyasidan foydalanildi, ya'ni

triangulyatsiya prinsipi asosida natijalar tekshirildi. Bu esa olingan xulosalarning ob'ektivligini oshirishga yordam berdi. Shuningdek, tadqiqot davomida pedagogik etika qoidalariga qat'iy rioya qilindi, o'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlari himoya qilindi va ularning ishtiroki ixtiyoriy asosda tashkil etildi.

NATIJA VA XULOSA

Mazkur tadqiqot doirasida boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirishga qaratilgan metod va yondashuvlarning amaliy samaradorligi kompleks tarzda tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi hamda ularning nutq faoliyatini faollashtirishda muhim rol o'ynaydi.

Pedagogik tajriba jarayonida olingan ma'lumotlarga ko'ra, tajriba guruhidagi o'quvchilarning og'zaki nutq ko'nikmalari, so'z boyligi va tinglab tushunish darajasi nazorat guruhiga nisbatan yuqori ko'rsatkichlarni namoyon etdi. Xususan, interaktiv metodlar – rolli o'yinlar, dialoglar, juftlik va guruh ishlari orqali olib borilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning erkin fikr bildirish, savollarga tezkor javob qaytarish va muloqotga kirishish qobiliyatini sezilarli darajada rivojlantirdi. Bu esa kommunikativ samaradorlikning asosiy ko'rsatkichlari sifatida baholandi. Tajriba natijalari shuni ham ko'rsatdiki, an'anaviy o'qitish metodlariga asoslangan darslarda o'quvchilar ko'proq passiv ishtirok etadi, ularning nutq faoliyati cheklangan bo'ladi va o'rganilgan bilimlar amaliyotda yetarli darajada qo'llanilmaydi. Aksincha, kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilar faol ishtirok etib, tilni real hayotiy vaziyatlarga yaqin sharoitda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ularning tilni o'zlashtirish darajasini oshiradi va bilimlarning mustahkamligini ta'minlaydi. Shuningdek, tadqiqot davomida o'quvchilarning psixologik holati va motivatsiyasi ham o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarda ijobiy emotsional muhitni shakllantiradi, ularning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi va o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Ayniqsa, rolli o'yinlar va jamoaviy faoliyat o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Bu jarayonda o'quvchilar nafaqat tilni o'rganadi, balki hamkorlik qilish, fikr almashish va o'z nuqtai nazarini himoya qilish kabi muhim kompetensiyalarni ham egallaydi. Tadqiqot natijalarining yana bir muhim jihati shundaki, kommunikativ yondashuvni muvaffaqiyatli amalga oshirishda o'qituvchining pedagogik mahorati hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'qituvchi dars jarayonini to'g'ri tashkil eta olishi, o'quvchilarni faol muloqotga jalb qilishi, ularning individual xususiyatlarini inobatga olishi va qulay psixologik muhit yaratishi zarur. Shu bilan birga, o'qituvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlardan samarali foydalanish ko'nikmasiga ega bo'lishi lozim. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham tadqiqot natijalarida ijobiy ta'sir

ko'rsatdi. Multimedia vositalari, audio va video materiallar, interaktiv platformalar orqali tashkil etilgan darslar o'quvchilarning tinglab tushunish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali bo'ldi. Bu esa zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning ahamiyati tobora ortib borayotganligini yana bir bor tasdiqlaydi. Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi ilmiy xulosalar chiqarildi. Birinchidan, boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida kommunikativ yondashuvni qo'llash o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishning eng samarali usullaridan biridir. Ikkinchidan, interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning nutq faoliyatini faollashtiradi va ularning tilni amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Uchinchidan, o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan darslar ta'lim samaradorligini oshiradi. To'rtinchidan, zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish kommunikativ samaradorlikni yanada kuchaytiradi. Boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida kommunikativ vaziyatlarni ko'proq qo'llash, rolli o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar ulushini oshirish, o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undovchi topshiriqlardan foydalanish tavsiya etiladi. Shuningdek, o'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslarida kommunikativ yondashuv va innovatsion metodlarga alohida e'tibor qaratish zarur. Dars jarayonida axborot texnologiyalaridan keng foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Boshlang'ich sinflarda ingliz tili darslarida o'quvchilarning kommunikativ samaradorligini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning nafaqat til bilimlarini, balki ularning ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bois, mazkur yondashuvni ta'lim amaliyotiga keng joriy etish zamonaviy ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Dell Hymes. *On Communicative Competence*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972.
2. Michael Canale, Merrill Swain. *Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing*. Applied Linguistics, 1980.
3. Jeremy Harmer. *How to Teach English*. London: Longman, 2007.
4. Jack C. Richards, Theodore S. Rodgers. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
5. William Littlewood. *Communicative Language Teaching: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
6. Jean Piaget. *The Psychology of the Child*. New York: Basic Books, 1969.
7. Lev Vygotsky. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press, 1978.
8. Ministry of Public Education of the Republic of Uzbekistan. *Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlari (xorijiy tillar bo'yicha)*. Toshkent, 2021.
9. Ministry of Higher and Secondary Specialized Education of Uzbekistan. *Xorijiy tillarni o'qitishni takomillashtirish konsepsiyasi*. Toshkent, 2019.
10. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)*. Cambridge University Press, 2020.